

freds, og som raaber paa, at den vil have Noget, og hvad er dette? Det er Del i Livets Gøder. Og se vi paa vort eget Fædreland, kan det heller ikke negtes, at ogsaa der er et temmelig talrigt Proletariat, og det er i temmelig stærk Stigen, jeg kan næsten sige i en foruroligende Grad. I de sidste 30 Aar er f. Ex. Dagleierklassen paa Landet steget med 48 pCt., i Kjøbstæderne med 157 pCt. og i Kjøbenhavn med 215 pCt. Det er en Stigen, som er meget større end den, der har været tilstede i Befolkningen i det Hele. Naar man saa tillige veed, at Dagleierklassen er den løseste Del af Befolkningen, den, der er mest udsat for at komme i Mangel, saasnart det mindste Stød indtræffer, kan man ikke tvivle om, at Tilstanden er langt fra saa god, som ønskeligt var. Det Lovforslag, som her er til første Behandling, tror jeg nok kan have adskillig videre Rækkevidde end til den Klasse af Medborgere, det direkte omhandler, nemlig Husmændene. Saa vidt jeg erindrer, udgjør Husmandsjorden omtrent 40,000 Ader. Hartkorn og Husmændenes Amtal er ca. 140,000, af hvilke igjen 100,000 have under en halv Tønde Hartkorn. Det er altsaa henved 100,000 Husmænd, som ligge indenfor den Rækkevidde, i hvilken Lovforslaget i alt Fald med Tiden kan komme til at hjælpe. Ingen vil bestride, at det at disse 40,000 Ader Hartkorn, eller i det Mindste en god Part, godt og vel Halvdelen af dem kunde blive dyrkede paa en mønsterværdig Maade, vilde have en meget stor Betydning, ikke alene for de paagældende Husmænd selv, som derved vilde blive forvandlede fra at være temmelig u selvstændige til at være selvstændige, men ogsaa for deres Familier, navnlig med Hensyn til Børnenes Skolegang. Enhver af os veed jo godt, at disse Husmandsbørn, smaa Drengene og Piger, komme meget tidligt ud at tjene, hvorved deres Skolegang forsvindes, og den Sysselsættelse, de derved faae, er dog maaske, naar Alt kommer til Alt, ikke den, der udvikler deres Evner bedst. Det kan ikke negtes, at naar Tilstanden bliver saaledes paa Husmandslobderne, at Børnene kunde blive hjemme og sysselsattes med de forskjellige Arbejder, som en vel dyrket Lod vil give Anledning til, og saa tillige kunde faae en ordentlig Skolegang, vilde deri ligge en Borgen for, at vi fra den Side kunde i Fremtiden faae en kraftig Slægt. Men det er ikke det Æneste. Det Næste er, at det er os bekendt nok, at Husmandsklassen i en ikke ringe Grad tager Brødet af Munden paa Dagleierklassen. Deraf følger igjen, at denne strømmer fra Landet ind til Kjøbstæderne og Kjøbenhavn. Ogsaa det kan statistisk oplyses, at det stadig er Landet, som saaledes afgiver sin overløbige Befolkning til Kjøbenhavn og Kjøbstæderne. Saaledes var, efter statistisk Tælling, i 1870 kun 54,4 pCt. af Kjøbstædernes Befolkning født i Kjøbstæderne; Resten, altsaa næsten Halvdelen, var indvandret. I Kjøbenhavn var der kun 56,6

pCt. Indfødt, Resten Indvandrede, og vi maa aabeut tilstaa, at denne Strøm ikke bestaar af dem, som har faaet den bedste Udvikling. Disse Folk strømme ind i de gode Eider, men deraf følger, at naar der kommer Tryk, som nu f. Ex., er det dem, der aller inderst trænge til Hjælp, og som Kommunalbestyrelserne paa den anden Side have allermindst Lyst til at sysselsætte sig med, for en Del fordi de saa nylig ere komne derind, at Mange maaske ikke endnu ere forsørgelsesberettigede der. Kan altsaa den Strøm op-høre, vil det, efter min Mening, være haabe til Kjøbenhavns og Kjøbstædernes Læve. Hvorledes naaer man, at Husmandslobderne kunne blive dyrkede, saa at vi kunne faae en Mængde selvstændige Familier, mere selvstændige end nu, saa at Børnene ikke behøve at komme ud at tjene i en saa ung Alder, og Husmanden ikke selv behøver at gaa paa Dagleie; thi kan det naas, maa det indrømmes, at dette Lovforslag hjælper ikke alene Landet, saaledes som jeg har læst i den vis Avis, men ogsaa — hvad man ikke skulde synes at behøve at være synderlig dybsindig for at indse — Kjøbstæderne og Kjøbenhavn indirekte, idet disse derved blive befriede for Landets nuværende Overfludsbeholdning. Altsaa, man vil se, at Lovforslaget har en videre Rækkevidde end den, man ved overfladisk Læsning skulde tro, og jeg maa, efter hvad jeg nylig er bleven gjort bekendt med, antage, at Flere have læst det overfladisk. Men det er Spørgsmaalet, om Lovforslaget kan hjælpe i den af mig antydede Retning. Det er naturligvis blevet taget under forskjellig Overvejelse, hvorledes man skulde forvandle Husmandsklassen til at blive en selvstændig Klasse og faae dens Lodder dyrkede, om ikke som en Have saa dog paa mønsterværdig Maade, medens det nu desværre er saa, at de fleste Husmandslobder dyrkes som daarlige Gaardmandsjord. Man har sagt, at det Bedste var at forvandle Leiehusmændene til Selveiere, og det er muligt, at det kan hjælpe Noget paa Verne. I Sjælland er jo nemlig allerede størstedelen af Husmændene Selveiere, og jeg vil tro, at ogsaa de fleste er det paa Verne (Modsigelse). Ja, det skal jeg ikke indlade mig videre paa; i alt Fald er der en Del Husmænd, om hvem det kan siges, at, om de forvandlede til Selveiere, vilde det maaske have nogen Betydning, men ikke have en gennemrækkende Betydning, det er sikkert. Endelig har man prøvet Præmiesystemet, og det fylldes da især det ærede Medlem for Bornholms Amts 1ste Valgkreds (Rosob), at vi have faaet 20,000 Kr. paa Finansloven som Præmier for Dyrkning af Husmandslobder; han er en af Fædrene til denne Position. Jeg troede ikke i sin Tid, at dette System vilde have synderlig Betydning, og jeg tror det heller ikke endnu, men jeg skal ikke bestride, at der maaske kan være udrettet et og andet Godt derved, om det end paa den anden Side ikke kan negtes, at det er ikke det rette